

Előterjesztés
a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
2022. február 11-én tartandó ülésére

Tárgy: Beszámoló a Győr-Moson-Sopron Megyei natúrparkok tevékenységéről

Tisztelt Közgyűlés!

A magyarországi natúrparkokról általában

A sokszínű magyar vidék számtalan jelentős természeti, táji és kulturális értékkel rendelkezik. Ezek megőrzése és védelme, valamint fenntartható hasznosítása és bemutatása a vidéki térségek alapvető érdeke, sikeres fejlesztésük feltétele. Európa számos országában sikerrel alkalmazzák a natúrparkok integrált megközelítésű modelljét, mely az értékekben gazdag, természet és ember által együtt formált tájban egymást támogató feladatokként tekint a természetvédelemre és a vidékfejlesztésre. Ennek a modellnek gyakorlati megvalósításában a nyugat-európai natúrparkok több mint 50, a hazaiak 10-15 éves tapasztalattal rendelkeznek. Kiadványunkkal fel kívánjuk hívni a figyelmet a természeti és kulturális értékek megóvását, bemutatását és hasznosítását egyaránt szem előtt tartó natúrparkok munkájára és eredményeire. A kiadvány egyrészt meghívó a vidék szerelmeseinek: fedezzék fel a hazai tájakat, a natúrparkok rejtett kincseit, természeti és kulturális örökségét. Másrészt azonban javaslat is az útkereső vidéki térségeknek: óvják, mutassák be és hasznosítsák értékeiket, örökségüket, járjanak ők is a natúrparkok érték- és közösségalapú vidékfejlesztésének útján!

„Legyünk a magyar táj gazdái!”

MI A NATÚRPARK?

A natúrpark helyi közösségek által létrehozott tájszintű együttműködés, melynek célja az érintett tájak természeti és kulturális örökségének megőrzése, bemutatása és a vidék fejlődését elősegítő hasznosítása. A natúrpark az integratív védelem elvére építve a tájat és a természetet nem a tájban élő embertől, hanem azt vele együtt hasznosítva kívánja védeni.

A magyar natúrparkok legfontosabb jellemzői

- Jellemzően összetartozó táji egységet alkotnak.
- Gazdag természeti és kulturális örökséggel rendelkeznek, melyek egy része országos vagy helyi szintű természetvédelmi oltalom alatt áll.
- A natúrpark területét érintő tevékenységek, fejlesztések tervezése és megvalósítása során a fenntarthatóságot tartják szem előtt, a gazdasági, társadalmi és környezeti szempontok közötti összhangra törekedve úgy, hogy a natúrparkok területén élő lakosság boldogulása biztosítható legyen, illetve a táj élővilágának életfeltételei javuljanak, fennmaradjanak.
- Alkalmassak a táji, természeti és kulturális örökségen alapuló, azokat bemutató és a fenntartásukhoz hozzájáruló turizmusra, rekreációra, s ehhez rendelkeznek a szükséges turisztikai infrastruktúrával, illetve törekszenek annak kialakítására.
- Létük és tevékenységük a települési önkormányzatok és egyéb helyi, térségi szereplők közötti valós együttműködésen alapul, amit létrehozásuk során hivatalos formában is kinyilvánítanak. Operatív feladataikat közösen kialakított és elfogadott célok és stratégia mentén hajtják végre, tevékenységüket, eredményeiket rendszeresen értékelik.
- A natúrpark képviselőit és az operatív feladatok koordinálására, végrehajtására jogi személyiséggel rendelkező „munkaszervezetet” hoznak létre.

A natúrparkok főbb tevékenységi területei

Natúrparkjaink – az európai gyakorlattal összhangban – a „négypilléres natúrparki modell” mentén végzik tevékenységüket. A négy szakmai pillér: a természeti-táji örökség megőrzése, a környezeti nevelés és szemléletformálás, a vidékfejlesztés, valamint a turizmus, rekreáció. A hazai sajátosságok figyelembevételével egyfajta átfogó jellegű, „nulladik” pilléerként fogalmazódott meg a táji léptékű együttműködés szerepe. A helyi közösségek közötti összefogás elősegítésével ugyanis olyan tartalékok szabadíthatók fel, amelyek számottevő mértékben hozzájárulhatnak vidéki közösségek és táji örökségünk megmaradásához.

Magyarországon jelenleg 17 névhasználati címmel rendelkező natúrpark található. Működésüket az 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről, valamint a 6/2020 (III. 25) a natúrparkok létrehozásáról és működéséről szabályozza. A magyarországi natúrparki hálózat jelenleg hatályos koncepcióját 2021. december 6-án hagyta jóvá a természetvédelemért felelős agrárminiszter és annak végrehajtásában közreműködik a Magyar Natúrpark Szövetség, a Herman Ottó Intézet, a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat, valamint az Agrárminisztérium.

A Magyar Natúrpark Szövetség címbírtokos natúrparkok szakmai és érdekvédelmi szervezete, ennek székhelye szintén megyénkbe került át 2020-ban Kimlére.

Megyénkben kettő natúrpark található, a korábban alakult Pannontáj-Sokoró Natúrpark.

A 2006-ban alakult Pannontáj- Sokoró Natúrpark 29 település (Bakonygyirót, Bakonyszentlászló, Bakonytamási, Écs, Felpéc, Fenyőfő, Gic, Gyórásszonyfa, Gyórság, Győrújbarát, Gyórszemere, Kajárpéc, Koroncó, Lázi, Nagydém, Nyalka, Nyúl, Pannonhalma, Pázmándfalu, Pér, Ravasz, Románd, Sikátor, Sokorópátka, Táp, Tápszentmiklós, Tényő, Töltéstava, Veszprémvarsány) közigazgatási területére terjed ki, összesen 62 670 hektár területen.

A natúrpark térségének értékei

Natúrparkunk Győr közvetlen környezetében, a Pannonhalmi- dombság területén található, déli területeit pedig már a Bakony határolja. A térség múltjában és jelenében is meghatározó a Pannonhalmi Bencés Főapátság, mely ezeréves múltjával az UNESCO Világörökség része 1996. óta.

A Pannonhalmi-dombság, avagy a Sokoró az egyik legkisebb, ugyanakkor legősibb borkultúrával rendelkező borvidéke hazánknak. A Pannonhalmi-dombság keleti, délkeleti lejtőin a római kor óta természetnek szőlőt. Az évezredek múlta visszatekintő borászati hagyományainknak állítanak emléket pincesoraink, melyek a Pannontáj-Sokoró Natúrpark szinte minden településén megtalálhatóak.

Annak az építészeti stílusnak, melyet a néprajz önálló kisalföldi házvidékként különít el, legszebb példáit a Sokoró vidékén, natúrparkunk területén találhatjuk meg, melyek közül több faluképi jelentőségű, vagy műemlék jellegű. Nagyon célszerűen, helyi szokások szerint épültek ezek a csüngő ereszes, nádtetős, a ház egész hosszában húzódó pitvaros parasztporták.

A Pannontáj-Sokoró Natúrpark területének legjelentősebb, országos jelentőségű védett természeti területe az 1992-ben létrehozott Pannonhalmi tájvédelmi körzet. A natúrpark déli, bakonyi részét a Magas-bakonyi tájvédelmi körzet érinti.

A dimbes-dombos táj egymásba karoló erdői, rétjei, szőlősei minden évszakban kiváló lehetőséget nyújtanak egy kis túrára, kirándulásra. Nagy élményt nyújthatnak a hozzáértőknek az elhagyott gyümölcsösök, szőlők, amelyek területén kiemelkedő botanikai jelentőségű fajokat is találhatunk. Nemcsak flóránk és faunánk gazdag, geológiai értékeink is jelentősek. Nyúl település területén húzódik Európa egyik legnagyobb, esővájta, homokkő szurdokvölgye, a Szurdik, egy 600 m hosszú 20-30 m falmagasságú óriási vízmosás.

Térségünk Győr rekreációs övezete. Hétvégéken a győri családok szívesen látogatnak ki a natúrpark településeire egy gyalogos- vagy kerékpártúrára, részt vesznek a térségi rendezvényeken. A Szent Jakab Zarándokút Tápszentmiklóstól Győrújbarátig natúrparkunk dombvidékén át vezet át, tapasztalatból tudjuk, hogy mindenhol szeretettel és jó szóval várják a megfáradt vándorokat.

Tevékenységek, eredmények

A Pannontáj- Sokoró Közhasznú Egyesület 2011. óta valósít meg ifjúság- és közösségfejlesztési programokat, melyekről a www.pannontaj.hu oldalon található további információ.

Egyesületünk 2015-ben vette át a Pannontáj- Sokoró Natúrpark munkaszervezeti feladatait.

Fontos tevékenységünk a környezeti nevelés, a szemléletformálás, a natúrpark értékeinek a lakossággal, fiatalokkal való megismertetése, ennek érdekében már több szakkört, előadásokat, tájsétákat valósítottunk meg. Egyesületünk nem foglalkoztat alkalmazottat, pályázati források mellett környezeti nevelési, szemléletformáló programok megvalósításával biztosítjuk a stabil működést.

Egyesületünk az előző években számos pályázatot valósított meg sikerrel, ezek mindegyike környezet- és természetvédelmi témájú volt. 2019-ben a győrszemere- nagyszentpáli Tündértölgyet neveztük az Év Fája versenyben, valamint számos túrát szerveztünk a Sokoró- térség természeti környezetének és hagyományainak megismerésére. Az ITM támogatásával társasjátékot készítettünk, Hulladékmentes Sokoró címmel, valamint az Agrárminisztérium támogatásával Élmények az értékek mentén címmel fotókönyvet, illetve saját forrásból imázsfilmeket készítettünk.

2020-ban zárult LEADER térségek közötti együttműködésen alapuló pályázatunk, mely során egy 200 oldalas térségi tananyag készült el a Pannontáj- Sokoró Natúrpark térségéről az általános iskolások számára. Mindkét évben több mint 100 résztvevő gyermekkel valósítottunk meg Natúrparki vetélkedőket, nyertes csapataink az országos döntőn is sikerrel szerepeltek. Ezen tevékenységeket Kiválóan Akkreditált Tehetségpontként végezzük 2018. óta.

Megvalósított pályázataink:

2018.

- EFOP-5.2.2.-17-2017-00017- Transznacionális együttműködés – Együtt a fiatalokért (2018.01.01.-2019.12.31.)
- Eon támogatása - A II. Országos Natúrparki Vetélkedő döntőjének megvalósítása Győrújbaráton, az ország natúrparki csapatainak részvételével
- MVM támogatása - A II. Országos Natúrparki Vetélkedő döntőjének megvalósítása
- AM- Hungarikum 2018. – Élmények az értékek mentén – fotókönyv és vándorkiállítás

2019.

- AM- Ébresztő, natúrpark! – szemléletformáló rendezvény általános iskolások számára
- ITM- Hulladékmentes Sokoró társasjáték és szemléletformáló programok általános iskolások számára
- HUSK Interreg Kisprojekt Alap – Turisztikai együttműködés Dunaszerdahely város és a Pannontáj- Sokoró Natúrpark térsége között
- No Planet B - Egybolygós életmód tudástranszferrel! – A klímatudatosság növelésének és beépítésének lehetőségei a lakosság mindennapi életébe (szakmai partnerként)

2020.

- HUSK Interreg Kisprojekt Alap – Turisztikai együttműködés Dunaszerdahely város és a Pannontáj- Sokoró Natúrpark térsége között
- LEADER térségek közötti együttműködések – Natúrparki tananyag elkészítése a Szigetköz térségével együttműködésben

2021.

- Hungarikum 2020 - Tizenöt éves a Pannontáj- Sokoró Natúrpark

Szigetköz Natúrpark

A rendszerváltoztatást megelőzően indult folyamat (a Bős-Nagymaros vízlépcsőrendszerrel kapcsolatos viták, a tüntetések, a nemzetközi szerződés felbontása), majd ezt követően a szlovák oldali 1992-es Duna-elterelés máig megoldatlan problémákat eredményezett. A megoldásra a legkülönbözőbb elképzelések születtek (a magyar Országgyűlés 1992-ben pl. határozatot is hozott, Nemzeti Park létrehozását irányozta elő a térségben).

Az elmúlt 25 évben a szigetközi települések és az ott élők folyamatosan küzdöttek a Duna elterelése okozta ökológiai és számos további, így vízügyi, turisztikai és térségfejlesztési problémák megoldásával. Több szervezet, köztük a megyei önkormányzat, a Szigetköz – Felső-Duna mente Fejlesztési Tanács, a Szigetközi Természetvédelmi Egyesület és számos civil szervezet sokat tett az egyes problémák megoldása érdekében. Az elmúlt évtized közepén már felmerült egy natúrpark kezdeményezés, amely az akkori jogi szabályozatlanság miatt nem teljesedett ki. A térségben a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság látja el a védett és fokozottan védett területek védelmét és felügyeli a Szigetközi Tájvédelmi Körzetet. Jelentős nemzeti parki területek a Szigetközben nem találhatóak. Egyértelmű cél, hogy létrejöjjön egy a szigetközi célok egységesítésére alkalmas, a korábbi eredményeket szintetizáló célokat tűző és megvalósító szervezet, ugyanakkor a térségben élők további Natura 2000-es, vagy fokozottan védett területek kijelölését nem szeretné és azt sem, ha a környezetvédelmi hatósági tevékenység erősödése nehezítené a tájjellegű gazdálkodást, vagy akár a tájba illő ún. látgy turizmus sikeres fejlődését.

A natúrpark megszervezése 2015-ben kezdődött. A térség önkormányzatai, valamint civil szervezetei mellett a megyei önkormányzat kezdetektől részt vett az alapításban. A Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat közgyűlése 2017. május 18-án döntött arról, hogy a natúrpark kezelő szerveként létrejövő Szigetköz Natúrpark Egyesület megalapításában részt vesz. Az egyesület elnökségének tagja a megyei közgyűlés elnöke is.

A Szigetköz Natúrpark kezelőszerve a Szigetköz Natúrpark Egyesület, tevékenységét eredetileg 50.670 hektáron és 26 településen fejtette ki, 2021-ben bővült további három településsel, így már 29-re nőtt a natúrparki települések száma. A szervezet teljesjogú tagja a Magyar Natúrpark Szövetségnek.

2017-ben a Győr-Moson-Sopron megyei Önkormányzat, a Szigetköz Turizmusáért Egyesület, a Szigetköz – Mosoni-sík Leader Egyesület, a Pisztrángkör Egyesület, továbbá a települési önkormányzatok összefogásával jött létre a Szigetköz Natúrpark Egyesület, mely később 2018. március 28-án a natúrparki cím elnyerését követően a Szigetköz Natúrpark munkaszervezetévé vált. A Szigetköz Natúrpark Egyesület és munkaszervezet vezetője dr. Pető Péter.

A Szigetköz Natúrpark a természet, a táj és az abban élő és alkotó ember harmonikus együttműködését kifejező, értékőrző és értékteremtő térség. Célja, a Szigetközt teljes egészében felvállaló, a terület- és vidékfejlesztés, a környezetvédelem és a turizmus területén egyaránt tenni akaró és tudó összefogás létrejötte. A natúrpark megalakulását követően több szakmai konferenciát tartott. Felmérte a térség jelentős problémáit, így a csípőszúnyog kérdést, a hódkártételeket, a turizmus okozta környezetterhelést, és egyéb más térséget sújtó kérdéseket.

A Szigetköz Natúrpark igyekszik megfelelni a XXI. század kihívásainak, így a klímaváltozással összefüggő hatások kiküszöbölésének is. Kiemelt feladatának tartja a határon átnyúló együttműködéseket, ezek közt prioritásként kezeli a Szigetköz és Csallóköz környezeti- és

természetvédelmi együttműködését, azzal a szándékkal, hogy a Duna két oldalán található Szigetköz Natúrpark és majdan a Csallóközben létrejövő natúrpark/nemzeti park között eredményes táj szintű együttműködés valósuljon meg.

A Szigetköz Natúrpark 2018-ban a térséget érintő csípő szúnyog problémára, 2019-ban a hód kártételekről tartott minden érintett bevonásával szakmai konferenciát. 2019-ben Kimlén önfenntartó mintakertet hozott létre az Innovációs és Technológiai Minisztérium támogatásával.

A Széchenyi István Egyetem vezetésével és az ITM kormányzati koordinációjával zajló „Insula Magna” kutatási program stratégiai partnere a Szigetköz Natúrpark Egyesület és a kutatás számos alprogramjában részt is vesz.

2020-ban a natúrparki települések felhatalmazásából az egyesület létrehozta és működteti a „Szigetköz Tájegységi Értéktárát”.

Jelmondata: „ *A Szigetköz Natúrpark a természet, a táj, és az abban élő és alkotó ember harmóniája. Tegyük érte együtt!*”

A Szigetköz Natúrpark által elnyert pályázatok

- Szigetköz – Mosoni-sík LEADER Egyesület – Helyi civil szervezetek fejlesztése VP6-19.2.1 81-2-17 – Eszközbeszerzés: „Szigetköz Natúrpark Egyesület **látványterkép**” elkészítése
Elnyert támogatás: 1 200 350 Ft
- Innovációs és Technológiai Minisztérium- „Önfenntartó mintakert létrehozása a kimlei látogatóközpontban”
Elnyert támogatás: 5 000 000 Ft
- NEA/56/2020 – Szigetköz Natúrpark környezettudatos nevelésének fejlesztése
Elnyert támogatás: 2 000 000 Ft
- *Magyar Falu Program Falusi Civil Alap keretében 2020. évben meghirdetett „civil közösségi tevékenységek és feltételeinek támogatása”* – 9 fős busz beszerzése
Elnyert támogatás: 4 000 000 Ft
- *NEA 2021* bérköltés és érintőképernyős LED monitor elnyert támogatás: 1,6 millió Ft
- Hungarikum pályázat Kimle Község Önkormányzattal közösen Szigetköz tájegységi értéktár létrehozása
Elnyert támogatás: 1 994 450 Ft
- Interreg SK-HU: Ecoregion SKHU eszközbeszerzés SZNP: 10 db kenu, 20 db kerékpár, jurta sátor – Kimle Önkormányzat közösségi szálláshely- öko turista központ kialakítása – ehhez felszerelés, berendezés is (installáció, asztal, szék, kanapé, Tv)
Elnyert támogatás: 69 500 EUR
- Interreg SK-HU: Szolárhajó beszerzése , elnyert támogatás:29 520 Eur

Tisztelt Közgyűlés!

Győr-Moson-Sopron Megye két aktív és működő natúrparkkal rendelkezik. Natúrparkjaink a

Győr-Moson-Sopron Megyei Értéktár Bizottság döntése alapján megyei értékeink. Mindkét szervezet alapításában részt vett a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat, és a Szigetköz Natúrpark eredményes működésében mind a mai napig részt vesz.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy a beszámolót tárgyalja meg és a határozati javaslatot fogadja el.

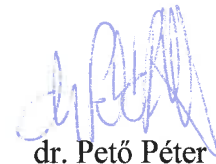
HATÁROZATI JAVASLAT

A Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat Közgyűlése a Győr-Moson-Sopron megyei natúrparkok tevékenységéről szóló beszámolót megismerte és elfogadja.

Határidő: 2022. február 11.

Felelős: dr. Pető Péter, a közgyűlés alelnöke

Győr, 2022. február 2.

dr. Pető Péter

Törvényességi szempontból vizsgálta:

jegyző

aljegyző

Önkormányzati Jogi és Gazdasági Iroda munkatársa

